

АМАТО

ГАЗЕТА ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

№ 2 (395)

Лютий 2022 року

15 лютого 2022 року

COVID-19

● COVID-19: нові реалії в умовах пандемії

З ОГЛЯДУ НА ЗРОСТАННЯ ДИНАМІКИ ЗАХВОРЮВАНOSTI

У зв'язку з віднесенням м. Львова до "помаранчевого" рівня епідемічної небезпеки (протокол №1 позапланового засідання міської комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій Львівської міської ради від 21.01.2022 р.), зростанням кількості підтверджених випадків захворюваності на COVID-19 серед здобувачів вищої освіти університету, значною кількістю невакцинованих здобувачів освіти, збільшенням динаміки госпіталізованих пацієнтів серед працівників та здобувачів освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького ректор університету, академік НАМН України, професор **Борис Зіменковський** підписав наказ № 251-з від 24.01.2022 р. "Про дистанційне навчання".

Документом передбачено запровадити з 24.01.2022 р. дистанційне навчання та реалізацію освітніх програм для студентів усіх спеціальностей і років навчання у режимі онлайн, відповідно до "Положення про використання технологій дистанційного навчання у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького"; завідувачам кафедр забезпечити реалізацію Графіка освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання; деканам факультетів, факультетським радам з якості освіти, профільним методичним комісіям здійснювати моніторинг і контроль якості дистанційного навчання з усіх навчальних дисциплін.

(Детальніше – на сайті університету: <https://new.meduniv.lviv.ua>)

За інформацією навчального відділу

У НОМЕРІ ЧИТАЙТЕ:

2 – До 125-річчя заснування
кафедри фармакології

3 – Освітні інновації

6 – Коронавірусна хвороба у
дітей: поліморфізм клінічних
проявів та ускладнень

● 9 лютого –
Міжнародний день
стоматолога

З професійним
святом,
шановні колеги-
стоматологи!

МІЖКАФЕДРАЛЬНИЙ СЕМІНАР ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ПОШИРЕННЮ COVID-19

Останнім часом захворюваність на COVID-19 як в Україні загалом, так і у Львівській області зокрема, стрімко зростає. На жаль, у нашому навчальному закладі кількість інфікованих серед працівників та здобувачів освіти також збільшується.

Аби вчергове загострити увагу на санітарних нормах та правилах поведінки під час пандемії, співробітники кафедр епідеміології та загальної гігієни з екологією організували та провели міжкафедральний семінар за допомогою дистанційних технологій на платформі Zoom під головуванням завідувачів кафедр. Епідеміологічними особливостями коронавірусної хвороби COVID-19, спричиненої новим генетичним варіантом вірусу SARS-CoV-2 "Омікрон", був при-

свячений виступ завідувачки кафедри епідеміології, доктора медичних наук, професорки **Наталії Виноград**. У виступі розповідалось про швидкість його поширення, клінічні прояви, способи запобігання поширенню інфекції тощо.

Під час онлайн заходу, що відбувся за участю усіх науково-педагогічних працівників обох кафедр, було обговорено базу-ву проблему захисту персоналу при виконанні професійних обов'язків. Особлива увага надавалась питанням організації профілактичних і протиепідемічних заходів – респіраторної гігієни, формуванню несприйнятливості, дезінфекції горизонтальних поверхонь, ліквідації потенційних чинників передачі, використанню засобів індивідуального захисту, вентиляванню приміщень тощо.

За інформацією кафедри епідеміології

З ІСТОРІЇ ВИКЛАДАННЯ У ЛЬВОВІ "НАУКИ ПРО ЛІКИ"

До 125-річчя заснування кафедри фармакології

● *Кафедри-ювіляри*

Цьогоріч виповнюється 125 років від часу заснування однієї із найстаріших кафедр Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького – кафедри фармакології. На ній проходять підготовку студенти всіх факультетів і спеціальностей нашої Alma Mater, адже знання з фармакології (від грец. *pharmakon* – ліки і *logos* – наука, вчення) є важливим для кожного лікаря, фармацевта, медичного працівника.

У цей період науково-педагогічні колективи кафедри займалися вивченням ролі заліза в організмі та тонких механізмів дії діуретиків (проф. В. Соберанський зі

Кафедру фармакології і фармакогнозії (експериментальної фармакології) було створено у жовтні 1897 року, через три роки після чергового (третього) відкриття медичного факультету при Львівському університеті. Організатором і першим керівником кафедри став професор **Вацлав**

"У руках невігласа ліки – отрута. У руках же людей знаючих вони уподібнюються напою безсмертя"
Із книги "Аюрведа"
(Наука життя)

Соберанський (1860-1902), учень і послідовник видатних вчених – фармаколога О. Шмідеберга і фізіолога К. Людвіга. У 1903-1904 рр. фармакологію викладав за сумісництвом професор **Ян Прус**, завідувач кафедри патологічної фізіології. У "Хроніці Львівського університету" за 1909-1910 рр. вказано, що створену В. Соберанським кафедру "можна віднести до найкращих фармакологічних кафедр у Європі".

На початку січня 1905 р. кафедру фармакології очолив вихованець Петербурзької медико-хірургічної академії, професор **Леон Попельський** (1865-1920), який до цього упродовж багатьох років співпрацював із такими видатними вченими, як І.Р. Тарханов, І.П. Павлов, М. Ненцький. Упродовж 1921-1924 рр. кафедра була позбавлена постійного керівництва, а від 1925 до 1939 рр. її очолював професор **Влодзімеж Косковський** (1893-1965). У 1940 р. завідувачем кафедри фармакології став професор **В. Вольтер** із Москви, який загинув у 1941 р. в перші дні війни. Про діяльність кафедри у період німецької окупації достовірна інформація відсутня.

За період 1897-1939 рр. активно розвивалась матеріально-технічна база кафедри фармакології, створювались умови, сприятливі як для навчання студентів, так і для здійснення експериментальних досліджень. Керівники кафедри фармакології підтримували тісні ділові зв'язки з численними науковими центрами Європи, а фонд кафедральної бібліотеки 1939 р. нараховував понад 2 тис. монографій і підручників та майже 4 тис. окремих відбитків наукових статей.

співпр.); розробкою нових методів досліджень у хронічних експериментах на тваринах, дослідженням функцій і медикаментозної реактивності органів травного тракту, зокрема підшлункової залози, та аналізом механізмів дії секретину (проф. Л. Попельський зі співпр.); дослідженням лікувальних властивостей мінеральних вод курортів Прикарпаття (Моршина, Трускавця, Немирова та ін.), а також актуальними питаннями промислової і військової токсикології (проф. В. Косковський зі співпр.). У 1939-1941 рр. реорганізацію навчального процесу і наукових пошуків, відповідно до існуючих у радянській Україні вимог, здійснив професор В. Вольтер. Під час німецької окупації наукова діяльність кафедри припинилась.

Відновлення функціонування медичного інституту розпочалось відразу після звільнення Львова від німецької окупації. Восени 1944 р. завідування кафедри прийняв доцент **Федір Ковшар**, а згодом, у січні 1946 року, його замінив представник харківської школи фармакологів, професор, а згодом заслужений діяч науки **Юрій Петровський** (1901-1957). Під його керівництвом упродовж короткого часу процес навчання студентів і науково-дослідницька активність колективу кафедри досягли високого рівня. Головним напрямком дослідницьких пошуків стало вивчення дії фармакологічних засобів на органи травного тракту (гепато-біліарну систему і підшлункову залозу), на серцево-судинну систему та матку. Багато уваги приділялось підготовці наукових кадрів: учні професора Ю. Петровського згодом очолили ряд профільних кафедр в Україні.

У вересні 1957 р. завідувачкою кафедри фармакології стала учениця академіка В. Скворцова, професор **Анастасія Гаврилюк** (1907-1974). Під її керівництвом науковий колектив займався пошуками та вивченням біологічної активності нових синтетичних і натуральних сполук – потенційних лікувальних засобів. Результати багаторічних скринінгових досліджень було опубліковано у монотематичному збірнику статей "Хімія і фармакологія похідних азолідину і дифенілоцтової кислоти", у наукових публікаціях (А. Гаврилюк, Р. Рудий), дисертаційних працях і журнальних статтях (Я. Максимович, С. Кіт, С. Воскобойник, К. Сердюк, М. Литвинчук, Л. Січкоріз, Р. Гречуха, А. Мельник, О. Серета, Є. Шитов та ін.). Було виявлено та всебічно вивчено психотропні, протиалергічні та фібринолітичні властивості діаміфену, реко-

мендованого Фармакологічним комітетом для промислового виробництва як тромболітичного засобу.

Поряд із пошуковими експериментами на кафедрі проводились дослідження медикаментозної реактивності печінки і підшлункової залози в умовах експериментальної патології – токсичного гепатиту і алоксанового діабету (Р. Рудий). Вивчалися також окремі аспекти фармакотерапії алергічних станів (Л. Січкоріз).

У 1973 р. кафедру очолив учень професора Ю. Петровського професор **Роман Рудий** (1923-2002). Під його керівництвом продовжувались пошуки біологічно активних речовин серед нових оригінальних хімічних речовин та фітопрепаратів у співпраці з кафедрами фармацевтичної хімії, біоорганічної і біоорганічної хімії та фармакогнозії Львівського медичного інституту, а також фармацевтичної хімії Запорізького медичного інституту. Проводились поглиблені доклінічні дослідження перспективних речовин: сполуки "НМ - 1" з помітною радіопротекторною активністю (М. Литвинчук) і деяких похідних дифенілоцтової кислоти і оксисечовини, фармакологічні властивості яких вивчали Л. Січкоріз, Р. Рудий, М. Литвинчук, Р. Гречуха, А. Мельник, Є. Шитов, І. Яворський.

Упродовж 1946-1996 рр. у лікувальну і лабораторну практику та навчальний процес упроваджувались: нова класифікація жовчогінних засобів з урахуванням їх впливу на утворення або виведення жовчі; фітопрепарати з холеретичною, кардіотропною та діуретичною дією, отримані з кропиви собачої, безсмертника, м'яти перцевої, шипшини, ниркового чаю, плодів обліпихи; оригінальні методи дослідження жовчовидільної функції печінки на щурах; новий метод роздільного визначення жовчних кислот у біологічному матеріалі; засіб із радіопротекторною активністю; мебетізіолова мазь з антимікотичною дією тощо. У 1973 р. на базі кафедри було проведено II з'їзд фармакологів України.

З 1998 року кафедрою фармакології керує доктор медичних наук, професор **Олег Піняжко**. Працівники кафедри послідовно продовжують профілізацію і вдосконалення навчального процесу, беруть участь у консультативній допомозі органам охорони здоров'я та в здійсненні контролю

за якістю фармацевтичних препаратів, зокрема тих, що надходять в Україну з-за кордону. Упродовж багатьох років у лабораторії кафедри проводилось консультування судмедекспертів і працівників лікарень та аптек з питань фармакодинаміки, фармакокінетики, оптимальних умов застосування, небажаних побічних ефектів ліків, методів і засобів їх профілактики та лікування, зокрема антидотної терапії.

Під керівництвом професора О. Піняжка молодими співробітниками кафедри виконано й захищено 5 кандидатських дисертацій (О. Пошивак, Н. Коропецька, О. Антонів, З. Бумбар, М. Хаврона). Завершила роботу над дисертацією на здобуття вченого ступеня доктора філософії асистент І. Дячок.

З 2003 р. на базі кафедри фармакології функціонує регіональне відділення Державного експертного центру МОЗ України (з 2019 року – це Група відповідальних за фармагляд у закладах охорони здоров'я). Основним напрямком діяльності є моніторинг проявів побічних реакцій на ліки, а останнім часом, у зв'язку з пандемією COVID-19, й проявів побічних реакцій на вакцинацію.

У сучасних умовах пандемії коронавірусної хвороби колективу кафедри доводиться відповідати на нові виклики, пов'язані з вимушеним переходом на гібридне та дистанційне навчання, впроваджуючи в освітній процес сучасні інформаційні технології викладання дисципліни в режимі онлайн. Новими вимогами до дидактичного процесу стало впровадження викладання фармакології для англійськомовних здобувачів освіти факультету іноземних студентів. Більшість викладачів кафедри залучені до цього відповідального процесу.

Значення фармакології в сучасному світі, особливо з огляду на "фармакологічний вибух" в останні десятиліття, постійно зростає. Саме тому 125-річний ювілей кафедри фармакології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького спонукає її науково-педагогічний колектив не зупинятися на досягнутому й надалі брати активну участь у вирішенні актуальних питань теоретичної і прикладної фармакології, важливих для охорони здоров'я населення України і світу.

За інформацією кафедри фармакології

● Освітні інновації в умовах пандемії COVID-19

УПРОВАДЖЕНО НОВУ ФОРМУ РЕЄСТРАЦІЇ СЛУХАЧІВ

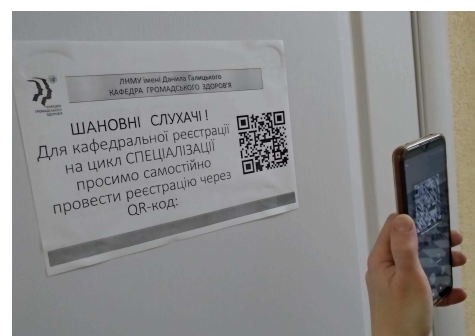
На кафедрі громадського здоров'я факультету післядипломної освіти ЛНМУ імені Данила Галицького з початку 2022 року у зв'язку із карантинними обмеженнями, пов'язаними з пандемією коронавірусної хвороби COVID-19, реєстрація слухачів відбувається через смартфон із використанням QR-коду.

Одним із сучасних освітніх трендів є використання в навчальному процесі QR-кодування. Основна перевага QR-коду (з англійської Quick Response Code – "швидкий відгук") – це його легке розпізнавання фотокамерою мобільного телефону та спрямування на сторінку з реєстраційною формою для слухача. Після успішного проведення реєстрації слухача на відповідний цикл навчання, за допомогою платформи додатку Google Classroom, здійснюється інформування слухачів про час і місце проведення занять, надсилаються навчальні матеріали та проводиться визначення рівня набутих знань. На кафедрі ж автоматично формується список

zareєстрованих слухачів циклу з відповідною їх електронною адресою.

Згадана форма новітньої комунікації, окрім швидкості та зручності, має й інші суттєві переваги. Вона дозволяє значно зменшити чисельність паперових носіїв, скоротити тривалість реєстрації та необхідність скупчення слухачів. Кафедра і надалі продовжує свою роботу над удосконаленням організації освітнього процесу.

Орест ХОДОР,
старший викладач, завуч кафедри
громадського здоров'я ФПДО

ЗАСЛУЖЕНІ ВИЗНАННЯ І ПОВАГА

● *Наші ювіляри*

● 3 нагоди ювілею професора Ніни Іванівни СМОЛЯР

7 лютого 2022 року стоматологічна спільнота Львівщини та України вітала з 80-літтям доктора медичних наук, заслуженого діяча науки і техніки України, заслуженого професора Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, багаторічну завідувачку кафедри стоматології дитячого віку у 1980-2012 роках Ніну Іванівну СМОЛЯР. Вона пройшла нелегкий шлях від звичайної селянської дівчини з Чернігівщини до відомої української вченої – визнаного лідера сучасної львівської наукової школи стоматології дитячого віку та провідного вітчизняного діяча у цій галузі медицини, досягнувши вагомих здобутків у науковій, педагогічній та суспільній діяльності.

Свій перший крок в омріяну професію Ніна Смоляр зробила у далекому 1960 році, коли вона, уродженка мальовничого Чернігівського краю, вступила на стоматологічний факультет Львівського державного медичного інституту. Згодом зі своєю Alma Mater вона пов'язала подальше професійне життя. За непересічні успіхи у навчанні та досягнення у студентській науковій роботі Вчена рада інституту рекомендувала обдаровану, працелюбну і цілеспрямовану студентку до вступу в аспірантуру при кафедрі терапевтичної стоматології.

За словами Ніни Іванівни, "мамою у науці" для неї стала завідувачка кафедри терапевтичної стоматології професор Любомира Луцик, яка помітила успіхи здібної студентки ще під час її занять у студентському науковому гуртку. Під науковим керівництвом Любомири Антонівни Ніна Смоляр вивчала взаємозв'язки між соматичною патологією та станом зубо-щелепової системи. У виборі теми тоді ще кандидатської дисертації проявилось її вміння бачити через призму стоматології загальні проблеми медицини, і цей принцип став ключовим в її подальшій науковій діяльності.

Через три роки після отримання диплому лікаря-стоматолога Ніна Іванівна успішно захистила кандидатську дисертацію (1968), а згодом – докторську (1975), ставши наймолодшим доктором медичних наук серед стоматологів колишнього Радянського Союзу. Коли у 1976 році в ЛДМІ під керівництвом Любомири Луцик було організовано кафедру стоматології дитячого віку – одну з перших в Україні – Ніна Іванівна обрала саме цей напрямок у своєму подальшому науковому житті. У 1979 році вона стала професором цієї кафедри, а в наступному році – її завідувачкою, доклавши чимало зусиль до становлення нової галузі

стоматології – стоматології дитячого віку, її науки та практики.

Під керівництвом професора Ніни Смоляр проведено фундаментальні дослідження, присвячені впливу соматичної патології на стоматологічний статус дітей; оцінці епідеміології стоматологічних захворювань у дітей; дослідженню стоматологічної захворюваності дітей, які проживають у різних несприятливих умовах навколишнього середовища; дослідженню метаболічних процесів ротової рідини при різних патологічних станах у дітей; аналізу структури емалі при різних рівнях резистентності емалі тощо.

Окремої уваги заслуговує подвижницька діяльність професора Ніни Смоляр, спрямована на вивчення впливу навколишнього середовища на стоматологічне здоров'я дітей в умовах порушення екобезпеки та з урахуванням фонові патології і несприятливих соціальних чинників. Завдяки численним обстеженням дітей міської та сільської місцевості Західної України, що проводились уперше, було визначено вплив біогеохімічних і клімато-географічних умов різних територій на стоматологічну захворюваність дітей. Це дозволило опрацювати рівень стоматологічного здоров'я дітей, створити банк даних захворюваності та визначити ефективність засобів їх профілактики.

Коли наприкінці 90-х років на Львівщині сталася регіональна техногенна катастрофа, яка спричинила масове ураження зубів гіпоплазією та флюорозом серед дітей шахтарів міст Червонограда і Соснівки та низки сіл Сокальщини, професору Н.І. Смоляр, як провідному фахівцю у цій галузі, доручили вивчити причини захворювання та розробити заходи для порятунку здоров'я дітей. Саме завдяки зусиллям Ніни Іванівни, а також її численним науковим і професійним міжнародним контактам, у найкращих лабораторіях Європи і США на

благодійних засадах було проведено дороговартісні медико-біологічні дослідження, складні спектроскопічні та біохімічні аналізи крові, твердих тканин зубів і волосся сотень постраждалих дітей. На підставі цих широкомасштабних досліджень у стислі терміни було встановлено та науково обґрунтовано, що масовий флюороз у дітей був зумовлений високим вмістом фтору в питній воді шахтарського регіону. Під керівництвом професора Ніни Смоляр було розроблено ексклюзивні лікувально-профілактичні методики оздоровлення тисяч потерпілих дітей, сформульовано рекомендації та медико-фармакологічні вимоги для розробки відповідних лікувальних препаратів.

Багаторічні наукові дослідження Ніни Іванівни та її учнів дозволили здійснювати моніторинг стоматологічної захворюваності дітей Львівщини та впроваджувати профілактичні заходи згідно з рекомендаціями ВООЗ, світового та вітчизняного досвіду. На підставі цих досліджень було розпрацьовано і впроваджено проєкт "Дітям Львівщини – стоматологічне здоров'я" (2007). За ініціативою професора Ніни Смоляр було започатковано конкурс "Профілактика стоматологічних захворювань у дітей" для студентів стоматологічного факультету. З цього часу найкращі роботи майбутніх стоматологів знаходять своє практичне втілення в "Уроках здоров'я", які вони проводять у дитячих дошкільних закладах та школах Львова і Львівської області на громадських засадах за програмою профілактики. Крім того, Ніна Іванівна є ініціатором Всеукраїнського конкурсу "Фахівець" на крашу практичну роботу серед студентів стоматологічних факультетів медичних університетів.

З-під пера ювілярки вийшло 9 підручників, монографій і навчальних посібників (зокрема, перший в Україні навчальний посібник "Профілактика стоматологічних захворювань у дітей"), понад 500 друкованих наукових праць, написаних одноосібно та у співавторстві, отримано 15 патентів на винаходи. Під її науковим керівництвом виконано 3 докторські та близько 50 кандидатських дисертацій. Ніна Іванівна з великою увагою ставиться до своїх учнів і приділяє багато уваги підготовці наукових кадрів.

Сьогодні професор Ніна Смоляр є незаперечним лідером Львівської наукової школи стоматології дитячого віку, а також засновницею сучасної школи екологічної стоматології, яка визнана не тільки в Україні, а й у світі. Про це свідчать вагомі наукові здобутки Ніни Іванівни та її учнів, висока цитованість результатів цих наукових досліджень у авторитетних фахових виданнях та ефективність впровадження у практичну стоматологію.

Діяльність ювілярки отримала високе суспільне і державне визнання. За великі успіхи у розвитку стоматології,

організацію стоматологічної допомоги дітям Н.І. Смоляр нагороджено знаком "Відмінник охорони здоров'я", "Відзнакою в галузі дитячої стоматології імені І.Й. Новіка". За значний особистий внесок у справу розвитку стоматологічної науки та підготовки фахівців вищої кваліфікації професору Ніні Іванівні Смоляр у 1996 році було присвоєно почесне звання "Заслужений діяч науки і техніки України". У 1999 році Указом Президента України за значний особистий внесок у розвиток національної науки і освіти, духовне відродження нації, а також за організацію медичної допомоги та оздоровлення дітей, професора Ніну Смоляр нагороджено "Орденм княгині Ольги" III ступеня. За організацію рятувальних заходів під час техногенної катастрофи вдячна громада відзначила Ніну Іванівну званням "Почесний громадянин міста Соснівка".

Сьогодні ювілярка плідно працює на кафедрі ортодонції, яка включає курс дитячої стоматології ФПДО, передаючи усі свої знання та вміння молодим спеціалістам. Вона є віце-президентом Асоціації профілактичної та дитячої стоматології, членом редколегій про-

відних українських стоматологічних видань. Уважно стежить за успіхами своїх численних учнів, підтримує їх і допомагає порадами. Ніна Іванівна переконана, що сучасне суспільство через існуючі реалії довкілля і зростання захворюваності потребує активізації превентивної медицини. Її запобігнотю мрією є піднесення вітчизняної стоматології дитячого віку до рівня передових країн світу. І саме в цьому вона вбачає своє завдання та робить усе для його втілення.

Шановна Ніно Іванівно! Цей чудовий ювілей яскраво віддзеркалює Ваші вагомні здобутки і багаторічний досвід, непересічний талант і наполегливість у досягненні поставлених завдань, велику працелюбність та жертвовність. Ви здобули заслужені авторитет, визнання і повагу у стоматологічній спільноті, колег, співпрацівників і студентів. Від широго серця бажаємо Вам міцного здоров'я, безмежного щастя, нових успіхів, незгасного оптимізму і натхнення до нових звершень!

Колективи кафедр ортодонції та стоматології дитячого віку

Вітаємо з ювілеєм!

*Колектив кафедри гігієни та профілактичної токсикології ФПДО вітає завуча кафедри, доцента
Нелю Омелянівну КРУПКУ
з 60-річчям!*

Зичимо Вам, шановна Колего, натхнення, успіхів і добробуту! Хай доля завжди буде прихильною до Вас, хай кожен новий день додає Вам життєвих сил, оптимізму, насаги для реалізації усіх планів та задумів, а добре здоров'я і гарний настрій сприятимуть подальшій успішній праці в ім'я розквіту профілактичної медицини в Україні!

*З днем народження, Колего!
У роботі, наче в леги,
Безліч справ – малих, великих,
І нема їм навіть ліку.*

*Ви ж справляєтесь чудово
Щогодини, щодобово,
Час не тратите даремно,
З Вами легко та приємно!*

*Тож як в будні, так і в свята
Хай життя буде багате –
На здоров'я і на силу,
І на доленьку щасливу!*

Львівський медичний форум Галицькі Експозиції **2022**

27 МІЖНАРОДНА МЕДИЧНА ВИСТАВКА «**TanMED**»

ЗА ПІДТРИМКИ:
 • Міністерства охорони здоров'я України
 • Департаменту охорони здоров'я ЛОДА
 • Управління охорони здоров'я ЛМР
 • Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ПАРТНЕРИ ФОРУМУ: **A-S** **PHILIPS** **voslab**
 ПАРТНЕР ВИСТАВКИ: **A-S**

www.galexpo.com.ua/galmed
www.facebook.com/Lviv.Medical.Forum/

24-26 травня ОРГАНІЗАТОР ФОРУМУ: **Гал-ЕКСПО** АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО

12 МІЖНАРОДНА СТОМАТОЛОГІЧНА ВИСТАВКА «**ДЕНТАЛ – ЕКСПО**»

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЕКСПОЗИЦІЯ
 «СТОМАТОЛОГІЧНА КЛІНІКА МРІТ» +
 «ЗУБОТЕХНІЧНА ЛАБОРАТОРІЯ МРІТ»

ЗА ПІДТРИМКИ:
 • Міністерства охорони здоров'я України
 • Департаменту охорони здоров'я ЛОДА
 • Управління охорони здоров'я ЛМР
 • Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ПАРТНЕР НАУКОВИХ ЗАХОДІВ: **THE DREAM CLINIC**

www.galexpo.com.ua/stomat
www.facebook.com/Dental.Ukraine.Lviv/

Стрімке зростання захворюваності дитячого населення на коронавірусну хворобу в Україні та світі викликає велике занепокоєння. Останнім часом медики відзначають значне збільшення кількості дітей, що хворіють на COVID-19, причому перебіг хвороби стає все важчим. З проханням розповісти про особливості перебігу коронавірусної хвороби у дітей редакція "АМ" звернулася до завідувачки кафедри дитячих інфекційних хвороб ЛНМУ імені Данила Галицького, кандидата медичних наук, доцента Галини Орестівни ЛИТВИН.

● **Актуально**

КОРОНАВІРУСНА ХВОРОБА У ДІТЕЙ: ПОЛІМОРФІЗМ КЛІНІЧНИХ ПРОЯВІВ ТА УСКЛАДНЕНЬ

На початку пандемії COVID-19 перебіг коронавірусної хвороби у дітей не викликав тривоги у лікарів, оскільки був легким або безсимптомним. За клінічними характеристиками він був схожий на ГРВІ і не становив загрозу для педіатричної групи. У цих умовах головна увага була спрямована на забезпечення лікарень необхідним обладнанням, засобами індивідуального захисту, медикаментами.

Згодом все частіше з'являлися повідомлення про ширший клінічний спектр дитячого COVID-19: від безсимптомного до критично важкого перебігу захворювання. Найпоширенішими симптомами у дітей та підлітків є лихоманка, кашель, біль голови, біль у горлі, міалгія, задишка, нудота, біль у животі, блювання та діарея. Інші клінічні прояви – ниркові, шкірні, нюхові, смакові, неврологічні та очні – рідше зустрічаються у педіатричній популяції COVID-19, або гірше діагностуються.

Надалі у різних країнах, а потім і в Україні, почала зростати кількість тяжких випадків SARS-CoV-2 у дітей з пневмонією, ускладненою респіраторним дистрес-синдромом. Госпіталізації потребували до 3 % пацієнтів дитячого віку. Водночас надання допомоги у відділенні інтенсивної терапії вимагали від 0,8% до 1% дітей із COVID-19.

За останніми даними, у дітей на фоні коронавірусної інфекції можуть розвинути тяжкі й грізні ускладнення – пневмонія, хвороба Кавасакі та Кавасакі-подібний синдром, мультисистемний синдром запальної відповіді, інфекційно-токсичний шок, міокардит. Реалізація передбачення важкого інфекційного процесу у дітей можлива також при вивченні рівнів прозапальних і протизапальних цитокінів, прокальцитоніну та С-реактивного протеїну, тропоніну.

Спираючись на досягнення закордонних колег і власний досвід, можна стверджувати, що маркерами важкості процесу є рівні феритину, Д-димеру, фібриногену та коагулограми. Крім того, не виявлено суттєвих розбіжностей за демографічними та клінічними показниками у пацієнтів з фоновими алергічними захворюваннями та без них. Однак, важкі форми коронавірусної інфекції найчастіше зустрічалися у дітей із надмірною вагою чи ожирінням.

Корекція тяжких гіпоксичних і метаболічних станів потребує проведення вено-венозної екстракорпоральної мембранної оксигенації (В-В ЕКМО). Основним показанням до такого лікування є важкі, життєво загрозливі розлади легеневого газообміну, які супроводжуються порушенням оксигенуючої (артеріальна гіпоксемія) та/або вентиляційної (артеріальна гіперкапінія) функцій легень.

Наведемо деякі статистичні дані. У квітні 2020 року Львівська обласна дитяча клінічна лікарня "ОХМАТДИТ" стала базою для лікування дітей з коронавірусною інфекцією. З квітня 2020 р. до грудня 2021 р. у лікарню було госпіталізовано 1495 дітей різного віку з підозрою на COVID-19.

У 2020 році госпіталізовано 460 дітей, діагноз підтверджено 175 особам (38,04%) шляхом виявлення РНК SARS-CoV-2

методом ПЛР, середній вік пацієнтів становив $9,5 \pm 0,63$ роки. З них у 33 дітей (18,86%) клінічно та рентгенологічно діагностовано пневмонію. За відсутності можливості у цей період визначити рівень IgM, IgG проти SARS-CoV-2 в умовах "ОХМАТДИТу", ці обстеження проведено за допомогою кафедри дитячих інфекційних хвороб і ще у 13,67% пацієнтів діагностовано COVID-19.

П'ятеро дітей потребували штучної вентиляції легень, одній дитині з них респіраторна підтримка проводилася за допомогою В-В ЕКМО. Порятунком трирічної дитини став можливим завдяки злагодженій командній роботі високофахових спеціалістів різних галузей медицини і неможливим без участі кардіохірургів Львівської обласної клінічної лікарні. Слід зазначити, що на той час лише десятьом дітям у світі було виконано В-В ЕКМО.

Упродовж 2021 року госпіталізовано з підозрою на коронавірусну інфекцію 1035 дітей. 695 пацієнтам (67,15%) діагноз підтверджено виявленням РНК SARS-CoV-2 методом ПЛР, середній вік дітей – $5,9 \pm 0,62$ роки. У порівнянні з попереднім роком майже вдвічі більше (у 32,86% пацієнтів) діагностовано пневмонію. Збільшення кількості хворих із тяжким перебігом хвороби та ускладненою пневмонією пов'язане з появою іншого варіанту вірусу – "Дельта". 17 дітей перебували у відділенні інтенсивної терапії, потребуючи інвазивної респіраторної підтримки, у тому числі й В-В ЕКМО у 17-річної дівчинки.

Ускладнення під час COVID-19 у дітей виникають не так часто, як у дорослих. Проте можливі віддалені наслідки, асоційовані з коронавірусною хворобою, наприклад, Кавасакі-подібний синдром та дитячий мультисистемний запальний синдром (МЗС). Пік МЗС спостерігається при зниженні активності COVID-19. Середній інтервал між появою симптомів COVID-19 і початком МЗС становить 25 днів (від 6 до 51 дня).

За весь період мультисистемний запальний синдром, асоційований із SARS-CoV-2, діагностовано у 31 дитини. Причини госпіталізації дітей стали тривала фебрильна гарячка, кон'юнктивіт, поліморфний висип, набряки, полісерозит, міокардит, абдомінальний синдром, рідше – гострий респіраторний дистрес-синдром (ГРДС) та інфекційно-токсичний шок (ІТШ). Попередні діагнози, з якими діти були госпіталізовані: гострий живіт, сепсис, ерсиніоз, скарлатина, менінгококова інфекція, гемолітико-уремічний синдром.

У зв'язку з поліморфізмом клінічних проявів SARS-CoV-2 у дітей, які подібні до інфекційних та неінфекційних захворювань, необхідний ретельний діагностичний пошук із залученням вузьких спеціалістів.

У дітей з МЗС, асоційованим зі SARS-CoV-2, спостерігалися підвищені маркери запалення (лейкоцитоз, нейтрофіліоз, С-реактивний протеїн, прокальцитонін, інтерлейкін-6) та виключено інші інфекційні причини даного синдрому. Усі діти з МЗС, яких було госпіталізовано у Львівський

“ОХМАТДИТ”, в анамнезі мали легкий або безсимптомний перебіг COVID-19.

Усі пацієнти отримували довенно імуноглобулін в імуносупресивній дозі, стероїдні гормони, антибіотик, дезагреганти, антикоагулянти. Рання діагностика МЗС та введення імуноглобуліну в дозі від 1-2 г/кг маси тіла у частини пацієнтів запобігло ураженню коронарних судин, а в інших – забезпечило регрес уражених коронарних судин.

Упродовж 2020-2021 років у Львівському “ОХМАТДИТі” проліковано 17 новонароджених дітей, двоє із них мали тяжкий перебіг інфекції SARS-CoV-2 із розвитком гострого респіраторного дистрес-синдрому, які потребували високочастотної ШВЛ. На превеликий жаль, одне немовля у віці 1 місяць 12 днів врятувати не вдалося.

Сьогодні велика кількість дітей із коронавірусною інфекцією, спричиненою варіантом вірусу “Омікрон”, потребують

госпіталізації у стаціонар. Це стосується випадків, при яких спостерігається висока гарячка, яка погано коригується антипіретиками, та ознаки ларинготрахеїту.

Хочу загострити увагу ще на одному дуже важливому питанні. Останнім часом в період оптимізації ліжкової мережі почали “піднімати голову” й інші інфекційні хвороби дитячого віку, передусім менінгококова інфекція і поліомієліт. У зв'язку з цим потрібна настороженість щодо інфекційної патології (і це стосується не лише COVID-19) з боку лікарів – як первинної ланки, так і педіатрів різної спеціалізації. Наша щоденна практика свідчить, що на часі – запровадження постійного професійного навчання і підвищення кваліфікації лікарів-педіатрів з дитячої інфектології.

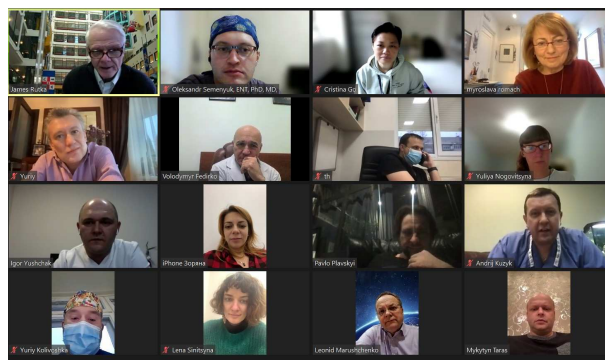
Галина ЛИТВИН,

доцент, завідувачка кафедри дитячих інфекційних хвороб

ПРОХОДЯЧИ КРІЗЬ ВИПРОБУВАННЯ, БАЧИТИ ОБРІЇ НАДІЇ

● Міжнародна співпраця

28 січня 2022 року відбулася чергова загальна стратегічна онлайн зустріч організаторів й учасників Канадсько-української програми медичних стажувань для лікарів педіатричних спеціальностей “Ukraine Pediatric Fellowship Program” (UPFP). Багаторічна робота згаданої програми здійснюється за фінансової підтримки SickKids Foundation та громади українців у Канаді, які продовжують надавати програмі свої пожертви задля кращого майбутнього маленьких українців в Україні.

Віртуальна нарада організаторів, натхненників і учасників Канадсько-української програми медичних стажувань для лікарів педіатричних спеціальностей відбулася передусім з ініціативи засновників й керівників проекту – професора **Мирослави Ромах** (MSc, MD, FRCPC) і професора **Джеймса Т. Рутки** (MD, PhD, FRCSC). Крім того, із Торонто вийшла на зв'язок незмінна учасниця UPFP, лікар-невролог дитячий, епілептолог **Крістіна Гоу**, яка повідомила про свій переїзд у зв'язку з підвищенням у м. Ванкувер, проте запевнила про свою подальшу відданість програмі та участь у ній.

Учасниками наради з українського боку стали близько 20 лікарів різних спеціальностей (нейрохірурги, педіатри, неонатологи, онкологи, радіологи, анестезіологи-реаніматологи, хірурги і навіть оториноларинголог) зі Львова, Ужгорода, Луцька, Києва, Дніпра, Одеси. Серед них були й alumni програми – працівники Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: завідувач кафедри дитячої хірургії, доцент **Андрій Кузик**, асистент кафедри дитячої хірургії **Юрій Колівощка**, асистент кафедри оториноларингології, кандидат медичних наук **Олександр Семенюк**.

Незважаючи на те, що нарада за українським часом відбувалась у вечір п'ятниці, багато лікарів перебували на роботі, виходили з операційної чи навіть готувалися до наступних оперативних втручань. Зокрема, асистент Юрій Колівощка саме вийшов після тривалої операції і включився прямо з операційного блоку Відокремленого підрозділу імені Святого Миколая комунального некомерційного підприємства (КНП) “Львівське територіальне медичне об'єднання “Багатофункціональна клінічна лікарня інтенсивних методів лікування та швидкої медичної допомоги”” (КНП “1 територіальне

медичне об'єднання м. Львова) (до грудня 2021 року – КНП “Міська дитяча клінічна лікарня м. Львова”), асистент Олександр Семенюк перебував там на чергуванні, а доцент Андрій Кузик після включення пішов в операційну КНП Львівської обласної ради “Західноукраїнський спеціалізований дитячий медичний центр”.

Під час зустрічі професор Джеймс Т. Рутка поцікавився настроєм українських колег в умовах ескалації конфлікту на сході України з боку агресивного північного сусіда та нової хвилі захворюваності на COVID-19. Більшість лікарів, звичайно, висловлюють стурбованість з цього приводу, однак намагаються зберігати позитивні емоції. Найкраще це питання окреслив присутній на зустрічі **Олег Романчук** – лікар-психотерапевт, дитячий і підлітковий психіатр, директор Інституту психічного здоров'я Українського католицького університету та Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії, засновник центру “Коло сім’ї”. Він порадив при такій фонівій тривожності “приймати те, що не можемо змінити, і зосереджуватись на тому, що здатні змінити; цінувати час, планувати й наповнювати наші дні змістовною діяльністю; зростати, проходячи крізь випробування, і бачити обрії надії”.

Загалом українські та канадські фахівці зійшлися на думці, що жодні несприятливі події й чинники не повинні цього року зашкодити продовженню роботи програми в усіх її форматах – приїзду канадських спеціалістів в Україну з подальшими консультаціями й операціями, стажуванням українців у Канаді та багатьом іншим напрямкам співпраці.

Олександр СЕМЕНЮК,

кандидат медичних наук, асистент кафедри оториноларингології, позаштатний кореспондент “АМ”

● У вінок пам'яті

ВШАНОВАНО ПОСТАТЬ ВИДАТНОГО ЛЬВІВСЬКОГО ЕПІДЕМІОЛОГА

27 січня виповнилося 112 років від дня народження видатного епідеміолога ХХ століття, доктора медичних наук Генріха Мосінга, наукова діяльність якого була пов'язана з Львівським НДІ епідеміології та гігієни.

Ще під час навчання на медичному факультеті Львівського університету Генріх Мосінг під керівництвом професора Рудольфа Вайгля працював над винайденням вакцини проти епідемічного висипного тифу. Згодом молодий вчений продовжив наукові розробки свого наставника, налагодивши серійний випуск не лише вакцини, а й діагностичному – засобу для виявлення хворих на цю страшну недугу.

Відповідно до концепції Генріха Мосінга, у країні було створено дієву систему протиепідемічних заходів, спрямованих на недопущення нових випадків епідемічних захворювань на висипний тиф. Праці вченого-епідеміолога отримали все-світнє визнання. Окрім занять наукою, доктор Г. Мосінг присвятив себе ще й священництву – був знаний як отець Павло.

З нагоди роковин від дня народження вченого відбулося покладання квітів на надгробок Генріха Мосінга на Личаківському цвинтарі. У церемонії взяли участь директор Науково-дослідного інституту епідеміології та гігієни Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, професор Борис Кузьмін, завідувачка музею Генріха Мосінга Валентина Смольницька, заступник директора НДІ епідеміології та гігієни, кандидат медичних наук Ігор Геник та старший науковий співробітник, кандидат медичних наук Михайло Козловський.

До зустрічі з нагоди вшанування пам'яті доктора Генріха Мосінга, що відбулася в онлайн форматі, долучилися

директор Малопольської лікарні легеневих захворювань та реабілітації імені Едмунда Войтили **Кшиштоф Гжесик**; професор, доктор Медичного коледжу Ягелонського університету **Річард Григолевський**; професор, доктор Медичного коледжу Ягелонського університету **Роман Новобільський**; професор Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського **Леонід Гришук**.

На зустрічі професор **Борис Кузьмін** запропонував створити фонд відновлення та реставрації надгробку. Всі учасники зустрічі підтримали цю ініціативу та висловили надію на подальшу співпрацю.

Валентина СМОЛЬНИЦЬКА,
завідувачка наукової бібліотеки НДЕГ

ЗАПРОШУЄМО НА ДЕНЬ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ!

ДЕНЬ
ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ

ЛНМУ імені Данила Галицького

19 лютого 2022 р.

10:00

онлайн-формат
new.meduniv.lviv.ua

Колектив Науково-дослідного інституту епідеміології та гігієни з глибоком сумом повідомляє про передчасну смерть провідної наукової співробітниці інституту, кандидата медичних наук **Наталії Євгенівни ЛАПОВЕЦЬ** та висловлює щирі співчуття родині та близьким. Вічна пам'ять!

Колектив кафедри педіатрії № 2 висловлює глибоке та щире співчуття завідувачці кафедри, професору **Лесі Василівні Беш** з приводу непоправної втрати чоловіка **Ігоря Михайловича БЕША**, життя якого обірвалося на 64-му році. Розділяємо з Вами біль втрати, сумуємо разом із Вами та підтримуємо у годину скорботи. Вічна пам'ять!

- Редакція залишає за собою право на скорочення і редагування тексту та відмову в публікації
- Відповідальність за достеменність інформації несе автор
- Публікації можуть містити думки, що не збігаються з позицією редакції
- При використанні надрукованих у газеті матеріалів посилання на джерело обов'язкове

Наклад 1000

Замовлення № 0222

Підписано до друку 11.02.2022 р.

Газету віддруковано у друкарні
ЛНМУ імені Данила Галицького

Газета Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Ресстраційне свідоцтво КВ № 932

Передплатний індекс – 08900

Засновник і видавець:

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького (ректор – д.фарм.н., проф., акад. НАМН України **Б.С. Зіменковський**)

Головний редактор –
професор **Анатолій МАГЛЬОВАНИЙ**

Літературний редактор –
Алла СИНІЦЯ

Технічний редактор –
Михайло ЯРЕМЧИШИН

Адреса редакції:
79010 м. Львів, вул. Шімзерів, 3а,
теоретичний корпус
ЛНМУ ім. Данила Галицького
Тел./факс: (032) 275 58 75
E mail: almater@ukr.net